

A vargyasi zsinat.

(Folytatás.)

III.

Az E. K. Tanács jelentése.

Méltóságos és főtisztelendő E. Zsinati Főtanács!

Tíz hónapra terjed az az idő, mely a múlt évi E. Főtanács gyűlésünk óta eltelt. Az E. K. Tanácsnak e tíz havi munkálkodásáról van szerencsénk a jelentést teljes tisztelettel a következőkben terjeszteni be.

A múlt év október havi Főtanács gyűlés után az E. K. Tanács 10 rendes és egy rendkívüli ülést tartott. A főtanács határozatok közül azok, melyek az E. K. Tanács hatáskörébe tartoztak, vagy oda utaltattak, mind elintéztettek. Az intézkedések és a határozatok végrehajtása körül nehézségünk nem volt. Az egyes bizottságok és tisztviselők, valamint az esperesek, iskoláink igazgatóságai és igazgatói lelkiismeretes pontossággal teljesítették kötelességeiket. Sürgetésre szükség nem volt. Késedelem miatt fenn nem akadtunk semmiben.

Az évi esperesi vizsgálatokat esperes afiai személyesen végezték és pedig a legtöbb helyen a f. év elején életbe lépett szervezeti törvényeinknek megfelelően. Eljárásaik és intézkedéseik körül kellő erélyvel és tapintattal jártak el. Az egyházközségekben, valamint a belső emberek között nagyobb mérvű egyenetlenség nem fordult elő. Az egyházközségek vagyongazdálkodása körül évről-évre több takarékoság, rend és lelkiismeretesség nyilvánul. A hol ez vagy más tekintetben intézkedéstételre volt szükség, ott mind esperes afiai, mind az E. K. Tanács megtette kötelességét.

Világi hiveink élénk érdeklődést tanúsítanak egyházunk ügyei iránt. Lelkészeink tulnyomó része lelkiismeretes buzgósággal és szép sikerrel működik. Tanítóink és énekvezéreink szintén ki kívánják venni részüket az egyházi munkálkodásból. A vallás-erkölcsi élet mindenütt megnyugtató. A hivek áldozatkészsége nem csökkent, a vallásos buzgóság nem hanyatlott. A legnagyobb baj csak az, hogy hiveink nagyrésze a hazai

nyomasztó gazdasági viszonyok miatt, szegénységgel küzd, a mi okon egyházközségeink sem emelkedhetnek vagyoniilag.

Az egyházközségek 1902. évi számadásainak adatai szerint van szerencsénk az ingó vagyonról a következő jelentést terjeszteni be. (Itt a végösszegeket közöljük. Szerk.)

I. A püspöki vizsgálat alatt álló egyházközségekben az 1902. évben összes vagyon év végén 320,888 kor. 78 fillér.

II. A kolozsdobokai egyházközségben, az egyházközségekben összes vagyon 5478 kor. 79 fillér.

III. Az aranyos-tordai egyházközségben, az egyházközségekben összes vagyon 193,159 kor. 56 fillér.

IV. A küküllői egyházközségben, az egyházközségekben összes vagyon 35,896 kor. 93 fillér.

V. A marosi egyházközségben, az egyházközségekben összes vagyon 118,059 kor. 37 fillér.

VI. A kereszturi egyházközségben, az egyházközségekben összes vagyon 101,109 kor. 34 fillér.

VII. Udvarhelyi egyházközségben, az egyházközségekben összes vagyon 103,179 kor. 28 fillér.

VIII. A felsőfehéri egyházközségben, az egyházközségekben összes vagyon 14,754 kor. 01 fillér.

IX. A háromszéki egyházközségben, az egyházközségekben összes vagyon 186,358 kor. 81 fillér.

X. A Duna—Tisza-menti egyházközségekben összes vagyon 23,787 kor. 10 fillér.

Az egyházközségek rendes és rendkívüli közgyűléseiről felvett jegyzőkönyvek a szükséges észrevételek és intézkedések megtétele mellett, jóváhagyattak.

A belső emberi nyugdíjintézet tagjai közé fölvétetett Kátóna Mihály.

Építkezésre engedélyt adtunk Laborfalvának csűrépítésre, Kaálnak tanterem, Vadadnak iskola, Buzaházának, Kis-Adorjának tanítói lakás, Nyomátnak tanterem, Füzes-Gyarmatnak templomépítésre, Tordán és Derzsben templom, Kolozsváron torony, A.-Boldogasszonyfalván templom és torony, Maros-Szent-Benedeken templomjavításra, Hévízen csűr- és istállóépítésre, Ladamoson a jószágigazgatói lakás kijavítására.

A vallástanítóknak vallástanításért az államtól vagy községek-től kapott díjaikat összeírattuk s tisztelettel jelentjük, hogy belső embereink e czímen 10,536 koronát kapnak évenként.

A volt jószágfelügyelőség működése és fizetése 1902. december 31-ével beszünttetett. A jószágfelügyelőségi 10 évi iratok beadattak egyházunk levéltárába. E. K. Tanács kifejezte a jószágfelügyelőknek, Molnár Sándor, Benczédi Gergely és Benkő Mihály affainak és Albert Dénes volt jószágigazgatónak több évi sikeres működésükért a maga elismerő köszönetét s ennek kifejezését az E. Főtanácsnak is ajánlja.

A gazdasági bizottság működését f. évi januárius 1-ével megkezdette.

Néhai s.-kőröspataki Téglás Mihály és Szentgericzei Iszlai József már régebben egyházunknak hagyományozták volt birtokaikat, megterhelve mindkettő özvegyeiknek holtig tartó haszonélvezetével. Mindkét hagyományozónak neje elhalván, E. K. Tanács tekintettel, hogy egyik birtokot se lehetett volna Egyházunknak nagyobb haszonnal kezelteni, mivel tagosítatlannak és kisebb terjedelműek s ezen kívül az Iszlai-féle hagyaték a szentgericzei egyházközséggel egyenlő arányban közös, eladóvá tette s az ingatlanok legnagyobb részét már el is adta. Ez és az E. Főtanács mult évi határozata alapján a Téglás-féle alapítvány az 1903.4 tanév elején egy egész konviktusi kedvezményes helylyel életbe léptették. Ugyancsak életbe léptették a Koncz Judith-féle alapítvány is.

Néhai Raffaj Károly özvegye az alapítványi birtokot, melynek haszonélvezője volt, a f. évben egyházunknak szabad rendelkezésére bocsátotta. A fennebbi okok alapján E. K. Tanács e birtokot is eladóvá tette.

Erdőeladásra engedély adatott Alsó-Járának és H.-Kárcsonfalvának.

Birtokvásár iránti szerződések hagyattak helyben Kálnoknak és Alsó-Járának.

Birtokeladás engedélyeztetett Abásfalvának, Medesérnek. Birtokesere Firtos-Váraljának.

Tagosítás még folyamatban van Bányabükkön, Bágyonban és Kolozsváron.

A Debreczeni Szabó József-féle alapítványi ház újraépítetett, s az építkezésre az alapítványnak kölcsön felvétele engedélyeztetett.

Jogtanácsos afának a peres ügyek állásáról beadott jelentéseire E. K. Tanács a szükséges intézkedéseket mindig megtette.

Sajnálattal kell jelentenünk, hogy a petrozsényi leányegyházközség részére az E. Főtanács mult évi határozata alapján tett folyamodásukra, a pénzügyminiszter úr semmi államsegélyt nem helyezett kilátásba.

Vas István lelkésznek a h.-jánosfalvi egyházközség javára tett alapító-levele megerősített. Szabó Eleknek azon szerződését, melylyel a bözöd-kőröspataki egyházközségnek egy darab földet ajándékozott, jóváhagytuk.

Jóváhagytuk a papnevelő-intézet önképzőkörének alapszabályait és kollegium jó karban tartása feletti felügyeletről szóló szabályzatot.

Egyházunk neve „Magyarországi Unitárius Egyház“ névre változtatván, a telekkönyvekben is a névkiiigazítás szükségessé vált. Jogtanácsos afia a megbízáshoz képest a kiiigazításokat mindenütt keresztül vitette.

Lőfi Áron, bölöni lelkész papságának 50-ik és Hadházy József 41-ik évét ünnepelvén meg a f. évben, E. K. Tanácsunk mindkettőt üdvözölte.

Egyházunk javára a mult október óta tett alapítványokról, adományokról, valamint egyes, a Főtanács elé tartozó jelentésekről és ügyekről a tárgysorozat rendjén fogunk beszámolni.

Ez évben az E. K. Tanácsi irodát megvizsgáltatta az E. K. T. Tanács egyszer, a Főtisztelendő püspök úr megvizsgálta többször. Mindig minden rendben találtatott.

A főgymnásiumi tanárok Benczédi Gergely nyugalmaztatása és Ulár Pál elhalálása után kétszer léptettek elő a fizetési fokozatban.

Öt éves korpótlék utaltatott dr. Gál Kelemen, dr. Nyiredi Géza, Gálfy Lőrincz főgymn. tanároknak és Régeni Aron elemi isk. tanítónak.

Rendkívüli segély utaltatott a szabédi egyházközségnek a 2-ik tanítói állás javára, továbbá özv. Nagy Mózesnének és Fodor Ferencznek.

Kölesön felvételre engedélyt adtunk a laborfalvi, iklandi, derzsi, pipei, kidei, tordai, vadadi, alsó-boldogasszonyfalvi és füzesgyarmati egyházközségeknek. A kölesön-ügyeket elintéztük.

Néhai Bartalis Sándornének a mult évi Főtanács 40 k. segélyt állapított meg. Nevezett özvegy a pénz felvétele előtt elhalálván, a segély leánya, Bartalis Ilona részére utaltatott ki temetési költségekre.

A sz.-udvarhelyi egyházközségnek engedély adatott arra, hogy templomépítési célra saját hiveink között gyűjtést indíthasson.

Egyes kisebb számadások, melyek nem tartoznak az E. Főtanács elé, mint iskolafőnöki, egyházi és iskolai nyomtatványokról, tanulók kórházdíjairól szóló számadások jóváhagyattak.

Egyházunk különböző alapjainak több alkalommal érték-papírok vásároltattak s a vásárlás még folyamatban van.

Vásároltatott a mult Főtanács óta	
a közpénztár részére	167.400 K. és
a belső emberi nyugdíj-alap részére	10.000 „
Együtt	<u>177.400 K. értékű</u>

állampapír.

A Főtisztelendő Püspök úrnak a kezelése alatti Dávid Ferencz és az ezredéves alapok 1902. év végi állapotáról beadott számadásos jelentései tudomásul vétettek. Előbbi alapra nézve külön előterjesztésünk is lesz.

Nagyajtai Incze Mihály-alap 1902. évi kamatának $\frac{2}{3}$ -a egyenlő arányban osztatott meg özv. Boros Sándorné és Perédi Józsefné és árvái között,

Özvegyi és árvai segélyek úaltattak a belső emberi nyugdíj alapból Gábor Albertné és árvái, Kis Lászlóné, Dali Adámné, Nagy Mózes árvái részére.

81.640 K. egyh. közigazgatási államsegély iránt folyamodást adtunk be a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz.

A gazdaságok 1903. évi költségvetései jóváhagyattak. A Berde kezelési alapnak, mivel a bányabükki birtokot a kolozsvári Konecz-alaptól megvásárolta, a birtok árának kifizethetése végett 48.000 K. kölcsön-felvétel iránt adatott engedély. A ladamosi uradalomnak pedig cséplőgép vásárlásáért 8000 K. kölcsön felvételére.

A báró Orbán Balázs hagyatékát az örökösök perrel támadták volt meg, a per bejezést nyert, még pedig a keresztúri gymnasiumunk javára. A hagyatéki további eljárás lebonyolításával megbiztuk jogtanácsos afiát.

A kolozsvári iparosok hitelszövetkezete felszámolás alá került. Egyházunk érdekelve van itt mintegy 98.000 K.-ig, mivel biztosítékot kaptunk, hogy pénzünk a felszámolás folytán 4%-al kamatozva kifizettetik, semminemű lépést nem tettünk a hitelszövetkezet ellen. Azonban megbizta E. K. Tanácsunk jogtanácsos afiát, hogy az ügy fejleményét kísérje kellő figyelemmel s ha kell, a szükséges lépéseket egyházunk nevében tegye meg. Eddig ott elhelyezett pénzünknek 20%-át kifizették.

Egyházunk pénzeinek jövőre leendő elhelyezésére kijelöltettek az egyes pénzintézetek.

Péterfi Zsigmond vasúti nyug. igazgató a f. évben a Főtisztelendő Püspök úr nevenapja alkalmából 50 koronával gyarapította korábbi alapítványát. E. K. Tanácsunk kifejezte köszönetét a nemes adományozónak.

Kamatcsökkenés okán a közpénztárban kezelt dézma kárpótlási tőkájüket kérték ki az egyes egyházközségek további kezelésre. E vagyona kiadatott a toroczkói, t.-szent-györgyi, désfalvi egyházközségeknek.

Az udvarhelyi egyházkör kérésére, a jogügyi bizottság meghallgatása után E. K. Tanács kimondta, hogy a Berde-alapból évenként a főtanácsi ebédekre fordítandó 600 K.-t kiadja zsinatok alkalmával is a zsinatot tartó egyházköröknek. Ez összeget f. évre. az udvarhelyi egyházkörnek ki is útalta.

A Berde-alapból egy kollegiumi tanár megjutalmazására rendelt évi 1000 K. az 1902/3. tanév végével Mózes Andrásnak ítéltetvén oda, jelzett összeg a néhai gyermekeinek kiutaltatott.

Kongrua utaltatott 1903. év I. felében 95 lelkészünknek . . .	42.768 K. 57 f.
Kongrua utaltatott 1903. év II. felében 94 lelkészünknek . .	42.251 K. 16 f.
Együtt . . .	85.019 K. 73. f.

Iskolaügyben szerződéseket hagytunk jóvá H.-Jánosfalvának iskolája községivé, Szabédnek államivá változtatására, Csehétfalvának engedély adatott iskolájának államivá változtatása iránt.

Papnevelő-intézetünk és középiskolánk tanterveit és tantárgy felosztási tervezetét jóváhagytuk.

Sz.-Keresztúron a 6-ik osztály beállítására vonatkozólag az E. K. Tanács a maga hatáskörében megtette a szükséges intézkedéseket. Építkezés czéljából az iskola meglévő telkéhez még újabb területet vásároltunk, a tervrajz is készen és felterjesztést tettünk a vall. és közoktatásügyi miniszter úrhoz államségélyért és az erre vonatkozó szerződés megkötéséért. Sajnos, mivel az államtól ez ügyben választ még mind nem nyertünk, nem lehetett elkészülni arra, hogy a 6 gymn. osztályt már az 1903/4. tanévben megnyissuk.

A kolozsvári kollegiumban 8930 K. konviktusi kedvezményre vétettek föl tanulók.

A tankerületi főigazgató meglátogatván a mult tanévben kolozsvári és sz.-keresztúri gymnasiumainkat, egyes észrevételeit felterjesztette a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz, melyek közöltettek E. K. Tanácsunkkal s E. K. Tanács megadta azokra vonatkozólag felvilágosításait, nevezetesen, hogy miért kellett h. tanároknak oly egyéneket alkalmaznunk, a kik tanári vizsgával nem bírtak.

Balázs András papnövendéknek engedély adatott indokolt folyamodása alapján arra, hogy a 3 évi tanfolyam elvégzése után lelkészi szakvizsgálatot tehessen.

Középiskoláinkban a vizsgálatok sorrendjét megállapítottuk s a vizsgálatokra biztosok küldettek ki.

A Murányi Farkas Sándor-alapból, az alapító óhajához képest az 1902/3. tanév végén kiadandó 100 K. pályadíj Úrmösi József polgárdi lelkésznek utaltatott ki.

Végül tisztelettel jelentjük, hogy a tanügyi és gazdasági állapotokról külön jelentést fogunk az E. Főtanács elé terjeszteni.

Ezekben volt szerencsénk a jelentést teljes tisztelettel megtenni. Kérjük a Méltóságos és Főtisztelendő Zsin. Főtanácsot, méltóztassék azt jóváhagyólag tudomásul venni.

IV.

Elintézett ügyek.

A jelentések felolvasása után hivatalukban megerősítést nyertek: Daniel Lajos udvarhelykőri, ifj. Daniel Gábor és Kovács József duna-tiszamenti felügyelő gondnokok és Józán Miklós budapesti esperes. Egyházi tanácsosoknak megválasztattak: Per-

czel Ferencz orsz. hitelszövetkezeti igazgató, dr. Demeter Lőrincz főszolgabíró, Pataki Sándor főszolgabíró.

Ézután a következő alapítványokat jelenti be az E. K. Tanács: Hadházi József, dézsfalvi 41 éves lelkész családja 400 K. A sz.-keresztúri népbank néh. László József tanár emlékére 100 K. Id. Daniel Gábor és Boros György részéről az osztálytársak a konviktusi alapra gyütve 100 K. Bulyovszky Gyuláné 200 K.

A pénztári és gazdasági számadások, jövő évi költségvetések megvizsgálásáról az egyes bizottságok jelentései öröndetes tudomásul vétettek, mivel azok általában kedvezően szólnak. A gazdasági bizottságnak, Benczédi Gergely pénztárnoknak, a számvevőknek buzgó működésükért a zsinati főtanács teljes elismerését fejezte ki.

Bedő Albert 100 K. pályadíját egy pünkösdi egyh. beszéddel Kelemen Árpád kaali lelkész nyerte el.

Csifó Salamon egyh. és püspöki titkár, miután a kolozsvári egyházközség II. rendes lelkészének megválasztotta, theologiai tanárnak is megválasztott, s eddigi állásában tanusított buzgó működése osztatlan elismeréssel jutalmaztatott.

Nyugdíjba bocsáttattak: Dézsi Mihály szováti lelkész, Sándor Márton h.-oklándi énekvezér.

Rendes tanárnak a kolozsvári főiskolához megválasztott Márkos Albert, helyettes tanároknak dr. Barabás Abel és Péter Lajos, a sz.-keresztúri gimnáziumhoz Nagy Lajos.

A főtanács bizottságba megválasztattak: Kelemen Albert, Raffay Domokos, Végh Mihály, Lőrinczy Dénes, Pap Mózes, dr. Ferenczy Géza, Hadházi Sándor, Kozma Ferencz, Orbók Ferencz rendes tagoknak, Gvidó Béla, Lőrinczi István és dr. Ferencz József póttagoknak.

Derzi Károly, tordai tanár fizetése a helyzetnek megfelelőleg rendeztetett, valamint Barabás Lajos székely-keresztúri tanára is.

A theologiai szakvizsgálati bizonyítványnak beterjesztett szövegezése jóváhagyatott.

A székelyudvarhelyi egyházközség önállósítása kimondatott. A brassói leány-egyházközségnek anyaegyházközséggé való változtatása ügyével az E. K. Tanács bízott meg.

Az E. K. T. elszámolása kollegium építéséről jóváhagyó tudomásul vétetett.

Mint új papok felszenteltettek: Szabó Albert szőkefalvi, Bölöni Vilmos s.-kőröspataki, Gálffi Zsigmond mézskői, Sándor Géza siménfalvi, Lőrinczi Dénes böződújfalusi, Boor Jenő iklandi, Barabás István tordátfalvi, Biró Pál m.-sz.-benedeki, Gál Miklós datki, Balázs András hódmezővásárhelyi, Sándor Gergely m.-sárosi, Adámossy Gábor sz.-mihályfalvi, Antonya Mihály szováti, Katona Ferencz martonosi és Ürmösi József polgárdi lelkészek.

A désfalvi és szentmihályfalvi egyházközségeknek a lelkeszi terménykepe megváltása engedélyeztetett.

A fő-, közép- és elemi iskolákra, valamint a vallástani-tásra vonatkozó jelentések örvendetes tudomásul vétettek s a szükséges hiányok pótlására az illető esperesek megfelelő utasítást nyertek.

A jutalmak és segélyek kiosztása ügyében az E. K. T. javaslatai elfogadtattak s ennek értelmében az esperesi fizetések megállapítottak. Allamsegélyből kiosztatott 20 ezer korona, ennek fele, a főtanácsi bizottság javaslatára, az új kollegium építésére felvett kölcsön törlesztésére fordítottatott, a többi egyházközségeknek, papoknak, tanítóknak kiosztatott ki. A br. Baldácsy-alapból kiosztatott 8500 korona különböző segélyezések czimén. A Dávid Ferencz-alapból hasonló czimeken kiosztatott 1241 kor., a Kovács Dénes és Bencze Anna-alapból 1000 kor. A Berde-alapból a méhészeti és gyümölcsészeti munkálkodás jutalmazására 2000 korona állott rendelkezésre, de csak 660 korona osztatott ki megfelelő pályázók hiányában, 1340 korona a közalapba helyeztetett el egyéb szükségletek fedezésére.

Végül a szavazatszedő bizottság elnöke beadván jelentését, egyházi képviselő tanácsosoknak a kisorsoltak helyére megválasztottak: Zsakó István, Kelemen Albert, Mikó Imre, Péterfi Dénes, Sándor János, Orbók Ferencz, Kovács János, Végh Mihály, Pákei Lajos. Felügyelő gondnokoknak a kolozsvári kollegiumhoz Gál Jenő kir. táblai tanácselnök, a sz.-kereszturizhoz Daniel Lajos vargyasi nagybirtokos. Gazdasági bizottsági tagoknak választottak: dr. Nagy Zoltán ügyvéd, Urmösi Jenő bárói birtokos.

A pénzügyi bizottság elnökének megválasztott közfelkiáltással Kozma Ferencz koll. felügyelő gondnok és kir. tan. tanfelügyelő. Megemlítjük még, hogy a tordai iskola az államnak további két évre ismét bérbeadatott, továbbá, hogy dr. Bedő Albert országgyűlési képviselő egy karácsoni egyh. beszéd megjutalmazására pályadíjul ismét 100 koronát adott.

Ezután az idő előrehaladtával néhány jelentéktelenebb tárgy a napirendről levétetett s Kelemen Albert esperes imája után, mielőtt a gyűlés bezárult volna, Ferencz József püspök köszönetet mondott hathatós köremüködésükért id. Daniel Gábor és br. P. Horváth Kálmán főgondnoknak, továbbá az espereseknek s a szép számban megjelent egyh. tanácsosoknak, kik lelkesen éljenezve az általánosan tisztelt és szeretett főpásztort, kellemes emlékekkel vettek búcsut a zsinat e nevezetes színhelyétől, megköszönve egyuttal a Daniel családnak s az egész község érdeemes lakóinak azt a szives vendégszeretetet, melyből mindenkinek jutott, a ki e szépen rendezett zsinati ünnepélyeken megjelent.

Az igazság kapuján belül és kívül.*

Alapige: Zsolt. 118. r. 19. v. „Nyissátok meg nékem az igazságnak kapuit”.

Kelet gondolatvilága tele van képekkel s kelet irodalmát a képek ismerete nélkül tanulmányozni, alaposan megismerni nem lehet. A zsidó nép kelet népei közé tartozott. Irodalma, egyéni, társadalmi, vallásos és politikai élete ennek se nélkülözi hát a képeket. A képek keleti pompával ékített költői öltözetben állítják előnkbe a valóságot és a sok csillogás, a sok fény nem egyszer úgy elkápráztatják, úgy elvakítják szemünket, hogy észre sem vesszük a valóságot. A zsidó nép vallásos irodalma, melyet mi is birunk szent könyvünkben, meggyőzhet erről mindnyájunkat. Lybanonnak czedrusa: a szerelmetesnek alakja; lilium a tövis között, a kiválasztottnak hasonlata; tűz a próféta ajkán: Istennek beszéde; ingadazó nádszál a tó partján: a pusztai prédikátor erős jellemének ellentéte. A képek és hasonlatok Istenről is megemlékeznek. Felleg a pusztában: isteni gondviselés, mely óvja népét a hőség ellen; tűzoszlop: Istennek világossága a nép előtt, kinek villámlás az ő szemöldöke és menydörgés az ő haragja. Mint szent ott lakik Isten a szentek szentében, mint jóság a menyekben és mint szigorú, igazságos bíró kérlelhetetlenül áll az igazságnak ama kapujában, melyet a keleti képzelet alkotott.

Izrael népe, mely semmit se hallott még a szerető atyáról, mely felett még mindig egy szigorú ítélőbíró állt, s mely Istennek még csak igazságos jutalmazását, — vagy kérlelhetetlen büntetését tanulta érezni, rég felépített már képzeletével két országot: az igazság és kárhozat országát s rég felépítette a kettő közé az igazság kapuját, melynél ott áll a rettentő bíró és a mely csak kevesek előtt nyílik meg. Dávid, a nagy király kelet népéhez tartozott. A képek az ő lelkét is magukkal ragadták; gondolat-, érzelem-világát és cselekvési körét befolyásolták. Millió nép érzi hatalmát; gazdagságát, fényét bámulják, intéseit parancsnak tartják. Dávid, a nagy király most magányában ül, önéletéről, önsorsáról gondolkodik. Képek jelennek

* Beköszöntő beszéd. Elmondattott a kolozsvári unitárius templomban 1903. okt. 4-én.